

Nederlandse kassenbouwers zijn heerser in Rusland

Joost Bosman
Belgorod

De boycot van groente en fruit uit de EU dwong de Russen om in hun eigen voedselvoorziening te voorzien. Kassen zijn hierbij onmisbaar en dat ontging Nederlandse kassenbouwers niet. Vijf alle nieuwe glasteeltcomplexen in Rusland zijn van Nederlandse makelij.

Een zee van sla golft tot zover het oog reikt door het kassencomplex Belgorja in de Zuid-Russische stad Belgorod. Het frisse groen wordt nog intenser door de geel-oranje verlichting die voor de fotosynthese zorgt — het proces waarmee een plant voedsel en zuurstof maakt.

Directeur Aleksandr Zabirotov kan het niet laten hier en daar even met zijn handen door de blaadjes te gaan. Hij haalt een van de potjes sla uit de stellage. 'Kijk, de wortels zijn helemaal wit', zegt hij om aan te geven dat het hier om een kwaliteitsgroente gaat.

Elders in het veertien hectare tellende complex verbouwen ze komkommers (70%) en tomaten (30%). Elektrische karren met een rij wagonnetjes rijden af en aan om het voedsel naar de verpakkingafdeling te brengen. Vanhieruit gaan ze onder de naam *zjeljonaja grjadka* ('groen tuin-

Ongeveer 90% van de kassenbouw is momenteel in Nederlands-Russische handen

bed') naar winkelketens en supermarkten overal in Rusland.

De kassen in Belgorod zijn de modernste ter wereld. En de oorsprong is onmiskenbaar Nederlands. Overal zie je onderdelen met bekende namen: gasketels van Crone, gasbranders van Zantingh, isolatiedoeken van Svensson (weliswaar Zweeds, maar verkocht vanuit Nederland) en computerbesturing van Priva.

'In het begin was het lastig personeel te vinden, onder anderen goede landbouwkundigen. Daarnaast heerst in alle Europese landen ongeveer een redelijk gelijkmatig klimaat. In een groot land als Rusland is dat natuurlijk niet zo. En klimaatbeheer in kassen luistert heel nauw', schetst Zabirotov de uitdagingen waarvoor zijn bedrijf aanvankelijk stond.

Rusland telt volgens de Kassenassociatie Rusland ruim 170 kascomplexen, die voor het grootste deel in het Europese deel liggen, ten westen van het Oeralgebergte. Al in de Sovjettijd had elke grote stad zijn eigen kassencomplex. Maar die zijn nu veelal verouderd en aan vervanging toe.

Dat is een mooie klus voor Nederlandse kassenbouwers. Zo'n 90% van de kassenbouw is in Nederlands-Russische handen en ongeveer 40% van het materiaal (staal en aluminium) komt nog altijd uit de lage landen. De (computer)technologie is bijna uitsluitend Nederlands. Het beton en glas zijn Russisch.

De sector kreeg de wind in de zeilen, toen de Russische president Vladimir Poetin halverwege 2014 sancties afkondigde tegen de Europese Unie, in reactie op de Europese maatregelen voor Ruslands vermoedelijke betrokkenheid bij het neerhalen van de MH17, en eerder de annexatie

van de Krim. Sindsdien worden geen voedselproducten uit de EU meer toegelaten tot de Russische markt.

Daardoor zagen Nederlandse tuinders de Russische afzetmarkt verdwijnen. Die zal naar verwachting ook niet meer terugkeren. Want niet-EU-landen zoals Servië, Turkije, Israël, Zuid-Afrika en Chili vulden

het gat. Maar het verre transport dreef de groente- en fruitprijzen flink op.

Rusland zet sindsdien in op zelfvoorzienendheid van voedsel en Russische tuinders moesten aan de bak. Dat beleid heeft vijf jaar later (letterlijk) zijn vruchten afgeworpen. Het aandeel van Russische voedingsproducten op de schappen is inmiddels meer dan 75%, zei analist Anna Bodrova afgelopen zomer tegenover dagblad Moskovski Komsomolets.

Volgens die krant is de voedselimport in Rusland gedaald van ruim €38 mrd naar ruim €25 mrd, en eten Russen inmiddels voor 55% groenten van eigen bodem. In december presenteerde de Russische regering een doctrine, die mikt op een eigen

Het aandeel van Russische voedingsproducten op de schappen is meer dan 75%

Russen eten inmiddels voor 55% groenten van eigen bodem.

FOTO: NIKOLAY GYNGAZOV/ANP

bedrijf Certhon dat overal ter wereld kassen bouwt.

In Nederland staat daarentegen zo'n 10.000 hectare aan kassen. Waarom heeft een land waar Nederland ruim 400 keer in past, maar zo weinig kassen? 'Het grootste deel van de kasgroenten in Nederland is bestemd voor de export. Rusland is daar nog lang niet aan toe. Daarnaast: Russen eten gewoon niet zo veel groenten', zegt Turel, die al meer dan twintig jaar in Rusland woont.

Hij denkt dat Nederlandse tuinders evenwel een goede boterham zouden kunnen verdienen, als ze in Rusland zouden neerstrijken. 'Ze hebben de kennis als geen ander. Maar de meesten zijn huiverig voor de omschakeling naar een ander land. En vooral voor de investering, dus moet je op zoek naar geldschietters. En die zijn er niet veel.'

Anatoli Foeglajev durfde het wel aan. In Belgorod is hij een grote zakenman die ook in de wodka-productie en het hotelwezen investeringen heeft. Hij overweegt zelfs een tweede complex van veertien hectare te bouwen. Zijn keuze voor kassen was geen toeval. 'Ik importeerde al groenten en fruit uit Europa. We hadden onze eigen logistiek en distributie, maar moesten verder diversificeren. Dat wil zeggen: zelf produceren.'

Foeglajev reisde de wereld rond en keek bij de 'buren' in Oekraïne (op zo'n 50 kilometer afstand van Belgorod), waar al grote kassencomplexen lagen. In 2012 besloot hij te gaan bouwen. Twee jaar later kreeg hij vanwege de tegensancties ineens alle steun van de Russische overheid, die hem land en subsidies ter beschikking stelde. 'Ja', glimlacht de zakenman. 'Het jaar 2014 was een bonus.'

groentevoorziening van minimaal 90%. Voor eigen fruit ligt de drempel op 60% en voor zaden op 75%.

Voor de kassenbouwers en tuinders waren het dus mooie tijden, want de Russische regering stelde hun riant subsidies in het vooruitzicht.

Maar intussen is de kassenbouw wel over zijn hoogtepunt heen. De Russische regering vond het na een aantal jaren welletjes en besloot eind vorig jaar de subsidies af te bouwen.

Terwijl het aantal kassen in Rusland nog steeds gering is: zo'n 3000 hectare, waarvan ongeveer de helft nog uit de Sovjettijd stamt, vertelt Peter Turel, projectadviseur in Moskou voor het Nederlandse